

VECKOBLADET

2020:14

200417

45:e årgången

Friday for Future alla fredagar

Arabvärldens moderna historia från ett vänsterperspektiv

Lär dig mer om den arabiska vänstern genom att vara med i en *digital* studiecirkel via nätet.

Vill du lära dig mer om Arabvärldens moderna historia från ett vänsterperspektiv, från imperialismens intåg till de senaste revolterna mot regimerna i Sudan, Irak, Libanon och Syrien? Då är detta den perfekta cirkeln för dig. Över åtta tillfällen läser vi ett antal klassiska originaltexter av viktiga figurer ur den arabiska vänsterns historia, samtidigt som vi läser om grunddragen i regionens politiska, sociala och kulturella utveckling. Till varje tillfälle ser vi dessutom en arabisk filmklassiker, med anknytning till respektive tema och period.

Vi kör cirkeln via Zoom med 8 träffar. Den som anmält sig via mail till scarlshamre@gmail.com får material och länk inför varje träff. Deltagarantalet är begränsat!

Vi kommer att utgå ifrån Albert Houranis *De arabiska folkens historia*. Till detta kommer texter av Jamaladin al-Afghani, Gamal Abdel-Nasser, Salama Musa, Franz Fanon, Abdel-Khaliq

Mahjoub, Edward Said med flera. Bland filmerna märks Cairo Station (Chahine), Slaget om Alger (Pontecorvo), The Dupes (Kanafani), Fertile Memory (Khleifi) och A Flood in Baath Country (Amiralay).

[CMS - Centrum för marxistiska samhällsstudier](#) står som arrangör för cirkeln
[Läs mer »](#)

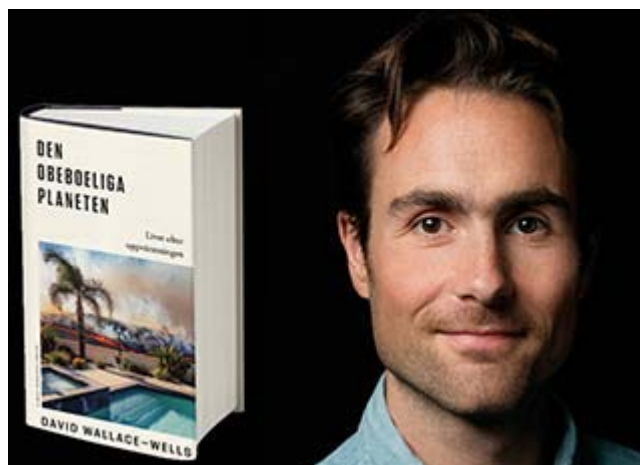
Vårextras av Gunnar Stensson

Jag gick längs dammen söder om Källbybadet vid sextiden häromdagen. Vattnet intill stranden rörde sig och skvätte, men kvällssolens reflexer bländade mig så kunde inte se vad som hände förrän jag kommit intill. Då såg jag ett berg av grodor, en pulserande hög av kroppar med stora ögon och ivriga lemmar, klängande, trängande sig över och under varandra. Andra grodor, stora och små, kom simmande genom det ljumma, doftande och bruna vattnet för att delta i grodornas vårbröllop.

Den obeboeliga planeten

Klimatförändringen omsluter oss och på ett väldigt påtagligt sätt bestämmer den över oss – över våra skördar, **våra pandemier**, våra folkvandringmönster och inbördeskrig, brottsvågor och våld i hemmet, orkaner, värmeböljor, regnbomber och megatorakor, formen på vår ekonomiska

tillväxt och det som försar fram med den, vilket idag är i stort sett allting. David Wallace-Wells, *Den obeboeliga planeten*, sid. 38-39.

Notiser från Trafikverket

Cykelvägen till Malmö på gamla Malmövägens östra sida rustas upp och förses med ny beläggning i sommar. Den öppnas för trafik i slutet av augusti i samband med stoppet för tågtrafiken.

Från den 22 till den 28 augusti blir det stopp i persontrafiken på järnvägen mellan Lund och Malmö medan trafiken flyttas till tillfälliga spår under arbetet med fyrspåren.

Gång och cykelvägen under spåren mellan Åkerlunds och Rausings väg och Klostergården som är stängd sedan februari kommer att öppnas i juni.

Lund eller Brunshög

Lundapolitikernas dröm sedan många år är att höghastighetsjärnvägen ska gå i en tunnel genom Lund. Sydsvenskan presenterade 15/4 kommunens utredning om hur det skulle se ut och vad det skulle kosta. Stationen hamnar 30 meter under markytan. Tunneln söderut går under Ringvägen och avslutas vid Klostergårdsstationen. Man tillämpar en teknik som gör det möjligt att använda järnvägen ovanför tills tunnelbygget är färdigt. Trafiktätheten ökar till 716 tåg per dygn.

VB förordade för några år sedan att den framtida stationen skulle förläggas i Brunshög. Därifrån skulle besökare fortsätta till Lund via spårvagn. Höghastighetsspåren skulle längs hela sträckningen Stockholm-Malmö placeras på pyloner för att spara mark och undvika barriäreffekter. Förslaget togs inte väl emot.

Trafikverket tänker. Det ska ha bestämt sig till 2022. Bygget börjar 2029. Det blir nog inte spår på pyloner till Brunshög.

VB återkommer säkert till ämnet flera gånger i framtiden

[Läs rapporten »](#)

Emmaus, abbé Pierre, Björkå och björk&frihet av Gunnar Stensson

Björkå var ett litet glasbrukssamhälle i mina hemtrakter mitt i de milsvida skogarna mellan Älghult och Åseda. Glasbruket blev nedlagt i slutet av 1950-talet och Björkå blev centrum för en solidaritetsrörelse som i olika former är verksam än idag. Här några notiser ur dess tidiga historia

Min syster Britta gjorde i de sena tonåren 1964 tillsammans med någon kompis en resa till Frankrike och Spanien och kom då i kontakt med abbé Pierre, en fransk präst som under den tyska ockupationen tillhört motståndsrörelsen och efter kriget bildat Emmaus, en internationell organisation för bistånd till nödställda. Emmaus var den ort där Jesus på tredje dagen efter sin död visade sig för lärjungarna.

Kontakten ledde till att man upprättade en filial i Björkå där glasbruket och dess lokaler fick bli magasin för insamlingarna och de tomma bostäderna blev hem för dem som anslöt sig till kollektivet.

Emmaus Björkå var bildat. De följande snart 60 åren skedde många omvandlingar, men Emmaus Björkå bestod. En ganska lång period hade KFMLr i Göteborg ledningen. Nu existerar flera insamlings-organisationer som utgått från Björkå och i någon form har kvar namnet på det gamla glasbruket. En av dem är *björk&frihet* i Lund, som i förra numret av VB vädjade om stöd till sin solidaritetsverksamhet, bl a för Gaza.

Jag har ganska många gånger besökt Björkå, dels på 1940 och 50-talen då det ännu var ett glasbruk och som sådant ett natthärbärge för gårdfarihandlare och kringvandrande arbetslösa, och dels de följande fyra decennierna som köpare av gamla möbler mm och någon gång av politiska skäl. På 1990-talet besökte jag Björkå som representant för Eritreagrupperna i samband med Operation dagsverke.

Hektiskt i riksdagen: Corona-budget och ändringar i smittskyddslagen av Hanna Gunnarsson

Det är hektiskt i riksdagen nu. Innan påsk blev partierna kontaktade av regeringen med önskemål om en förändring i smittskyddslagen som ger regeringen möjlighet att fatta beslut utan att skicka förslagen till riksdagen innan, ett så kallat utökad bemyndigande. Ni följde säkert debatten i medierna.

Debatten handlade dels om de viktiga grundlags-mässiga diskussionerna om relationen mellan regeringen och riksdagen och dels om vilken typ av beslut som regeringen redan nu kan fatta och hur snabbt riksdagen jobbar i detta läge. Efter en rekordkort remisstid till lagrådet och en kort lista på remissinstanser och ett antal möten mellan partiledarna kom förslaget till konstitutionsutskottet och socialutskottet som höll extra-insatta långa möten. Utskotten (som var eniga i sakfrågan) gjorde en viktig förändring i lagförslaget: Regeringen ska redan innan de fattar beslut bedöma om ett riksdagsbeslut kan inväntas, med tanke på hur snabbt riksdagen fattar beslut idag.

Detta är viktigt för att slå fast att det är riksdagen som stiftar lagar i Sverige och att denna normala behandling ska gälla vid så många tillfällen som möjligt även i en kris. När regeringen väl har fattat beslut ska beslutet bekräftas av riksdagen "omedelbart", alltså inom någon eller några få dagar. Riksdagen fattade beslut om detta idag, ett enigt beslut i sakfrågan (men de borgerliga partierna hade krav på vissa ersättningar till privata företag).

Riksdagen har utöver detta fattat beslut om att göra ett tillkännagivande till regeringen, alltså kräva att regeringen agerar och kommer med ett förslag på lagstiftning, om ersättning till personer i smittgrupper som måste vara hemma trots att de inte är sjuka just nu. I övrigt fattar riksdagen beslut om en stor mängd motioner från den allmänna motionstiden i höstas, precis som vi gör varje vår. Bedömningen är att debatterna och besluten om dessa vanliga frågor går som de ska, och att det inte finns någon risk för att riksdagen behöver ha så mycket verksamhet under sommaren. Däremot kommer det såklart behövas beredskap för beslutsfattande under sommaren om pandemin och krisen fortsätter och kräver snabba beslut.

Dessutom har vårbudgeten debatterats i riksdagen. Vårändringsbudgeten och vårbudgeten kommer runt 15 april varje år och innehåller dels ändringar i den budget som antogs i höstas och dels riktlinjer inför kommande höstbudget. Självklart präglas budgeten av att det nu behövs stora ekonomiska satsningar för att vi ska kunna klara av den här krisen. Ulla Andersson debatterade för Vänsterpartiet, [lyssna här](#).

Idag har jag debatterat försvarsutskottets motioner på området "civilt försvar och krisberedskap". Det var en ordinarie motionsdebatt, som såklart i det läge vi är i nu med en stor civil kris blev en väldigt aktuell debatt. Jag la stort fokus på att om välfärden inte klarar av att ha bra verksamhet under ett normalt läge så har man såklart ännu svårare i kriser, och att nedskärningar och privatiseringar måste stoppas. [Lyssna här](#), klicka på mitt namn.

Hanna Gunnarsson (V) riksdagsledamot från Lund

Tankar i kråkans* tid av Ulf Nymark

* Det latinska ordet corona som betyder "krans", "krona" med mera kommer i sin tur från det grekiska ordet korone som egentligen betyder "kråka", "krökt utsprång (som liknar kråknäbb)".

Detta enligt NE.

Att göra det politiskt omöjliga till politiskt oundvikligt

Milton Friedman, husgud bland många nyliberaler, tillhör förvisso inte mina favoriter bland utövare av "den dystra vetenskapen", dvs nationalekonomin. Men bland alla tossigheter Friedman har kläckt ur sej kan en hitta åtminstone ett litet guldkorn. Han lär ha sagt att "bara en kris, verklig eller inbillad, kan skapa riktiga förändringar, att göra det politiskt omöjliga till det politiskt oundvikliga". För visst är det så: det som var politiskt omöjligt för bara några månader sedan är idag politiskt oundvikligt. Kraftfull politisk styrning och massiva statsingripanden och

mobilisering av det civila samhället. Så skulle det också kunna vara när det gäller omställningen till en fossilfri, ekologiskt och socialt hållbar samhällsekonomi på världsbasis. En sådan omställning borde kunna gå hand i hand med återuppbyggnaden av de nationella och globala ekonomierna efter pandemin.

Alla ropar på staten

Ropen på statligt stöd till näringslivet är unisona, oavsett partifärg. Här hemmaplan ropar faktiskt M och KD högst. Och om den heliga kon statens utgiftstak: glöm det! Docenten i ”den dystra vetenskapen” och före detta M-riksdagsledamoten Anne-Marie Pålsson konkluderar läget i en krönika i Sydsvenskan den 14 april: ”För nu handlar det inte om att öka marknadens makt och minska politikernas, utan om precis tvärtom. Att ge politikerna redskap att sätta en nosgrimm på marknadskrafterna”.

En annan och ständigt pågående dödlig farsot

Jag tror (nästan) säkert att de merendels dramatiska restriktioner som införs för individer och verksamheter kan vara befogade. Utan att på något vis förringa faran med coronaviruset så ställer jag mej undrande inför det faktum att en annan dödlig farsot i praktiken får härja näst intill fritt: den dödliga trafiken. Siffran för dödsoffer i trafiken i världen ligger i storleksordningen 1 200 000. Ändå vidtas bara små marginella åtgärder och inga kännbara restriktioner för att hejda farsotens framfart.

Rekordarbetslöshet i sikte!

I veckan har ju regeringen lagt sin vårbudget. Där förutskickas en uppgång av arbetslösheten som ”bäst” på 9 procent och som sämst 13 procent under 2020 och att den kommer att ligga kvar på samma nivåer 2021. Internationella valutafonden räknar med en ännu högre arbetslöshet för Sveriges del.

Att detta innebär stora påfrestningar för många enskilda och hushåll är en självklarhet. Men det kommer också att innebära stora påfrestningar på kommunernas ekonomi, framför allt genom ökade utgifter för försörjningsstöd. Här i Lund räknar socialförvaltningen att i den styrande kvintettens budgetförslag kommer 40 – 50 miljoner att saknas i försörjningsstöd under år 2021. Det innebär ett underskott i storleksordningen upp emot 20 procent.

”Räkneövningar”

Finansminister Magdalena Anderssons prognos för ekonomin och arbetslösheten handlar ”snarare om räkneövningar än om regelrätta prognoser – och det gäller ju för alla”, skriver Johan Schück, liberal journalist med inriktning på ”den dystra vetenskapen” i sin blogg den 15 april. I detta har han nog rätt.

I varje fall stämmer beteckningen räkneövningar perfekt in på den kvintilerande styrande lundakvintettens budgetförslag för år 2021. Det bygger ju på prognoser från början av året, innan pandemin slog till på allvar. Moderaternas kommunalråd förespeglar dessutom skattesänkningar lagom till valet 2022! Delar av borgerligheten har uppenbarlig gjort ett annat av Milton Friedmans ställningstaganden till sitt:

”Jag är för skattesänkningar under vilka omständigheter som helst, under vilka förevändningar som helst och för vilka som helst skäl när det är möjligt.”

Dags att höra vad coronan berättar om klassamhället

Göran Greider i ETC 15/4

Om någon tvivlat på att klassfrågor längre har någon relevans – och det är det många som gjort och gör – så kan man bara hoppas på att de nu inser hur relevanta och livsavgörande de är.

Svensk sjukvård är hårt ansträngd, men det ser ut som om den trots allt kan klara de svåra utmaningarna, även om inget ännu är säkert. Men att det blev just äldreomsorgen som till en början liksom helt glömdes bort under denna pandemi är tyvärr inte förvånande.

När mer än en kvarts miljon svenskar – mest kvinnor – jobbar i äldreomsorgen och när samtidigt de äldre-äldre utgör den främsta riskgruppen för smittan tycker man ju att detta kollektiv borde ha varit fullt synligt för alla inblandade och särskilt för dem, inte minst Folkhälsomyndigheten, som är satta att bedöma risker. Jag tycker Folkhälsomyndigheten har agerat bra under denna epidemi. Men äldreomsorgens belägenhet hade man där sannolikt ingen riktig koll på, trots att det är en avgörande aspekt på just folkhälsan.

Varför blev denna kvarts miljon arbetare inom äldreomsorgen inte sedda redan från början? Frågan är inte svår att besvara. Dessa anställda utgör dem med de lägsta lönerna, de sämsta anställningsvillkoren, den lägsta utbildningen och äldreomsorgen är dessutom ett av de områden som formligen trasats sönder av privatiseringar och därför antagligen blivit svårare att effektivt påverka i folkhälsofrågor. Det är lättare att få en kommunal arbetsgivare att handla rätt än hundra privata.

[Läs artikeln »](#)

Vi behöver ett nytt samhällskontrakt

En man passerar en muralmålning i Los Angeles den 4 april. Har coronakrisen fått oss att inse att vi behöver varandra? Foto: APU GOMES

Carsten Jensen i DN 14/4

Det är samma näringsliv som hyllar den fria marknaden och är redo till varje krumsprång för att slippa betala skatt, som i coronakrisen ska hållas på benen med statlig första hjälpen. När konkursen hotar är de inte längre liberaler, utan redo att kyssa Stalins röv, om den fortfarande hade varit tillgänglig.

[Läs artikeln »](#)

Bortom kapitalismen: socialistisk ekonomisk demokrati av Gunnar Stensson

Artikeln i förra numret av VB om basinkomst som ett försvar mot coronapandemins ekonomiska konsekvenser byggde till stor del på resonemang i den nyutkomna *Antikapitalism. Strategier och möjligheter i det tjugonde århundradet* av Erik Olin Wright. Översättning Nisse Sjödén, Daidalos förlag.

Boken kom ut i slutet av förra året och innehåller förslag för ett möjligt samhälle bortom kapitalismen. Införandet av villkorlös basinkomst är en av de åtgärder som diskuteras.

Nu när pandemin avslöjat det nyliberala marknadssystemets extrema sårbarhet var det intressant att peka på införandet av basinkomst som en av möjligheterna att lösa de akuta problemen

Erik Olin Wright avled i januari 2019 efter att tio månader tidigare fått diagnosen myeloid leukemi. Det innebär att boken, som är en sammanfattning och utveckling av hans livsverk *Envisioning Real Utopias*, måste slutföras under stark tidspress och delvis har karaktären av ett manifest.

EOW konstaterar att varken staten eller ekonomin tycks vara i stånd att möta de utmaningar vi står inför, vare sig det gäller klimatkrisen, flyktingkrisen som sannolikt förvärras, när klimatflyktingarna ska läggas till krigsflyktingarna och de ekonomiska migranterna, eller den växande polariseringen i de rika länderna. Kapitalismen som vi nu känner den utgör ett stort hinder om vi på allvar vill ta itu med dessa frågor. Han tvekade huruvida han skulle använda ordet *Antikapitalism* och beteckningen *Demokratisk socialism* i bokens titel. ”Jag bestämde mig för det mera övergripande ”antikapitalism” eftersom mycket av bokens budskap kan omfattas av personer som är kritiska till kapitalismen men skeptiska till socialismen”, skriver han i förordet.

Kapitalismen strider mot USA:s självständighets-förklaring som hävdar att alla människor är jämlikar och har rätten till liv, frihet och strävan efter lycka, fastslår Wright. Kapitalism gör människorna ojämlika. Under kapitalismen lever vi på bekostnad av våra barns och barnbarns jämlikhet och möjligheter att sträva efter lycka.

Vi vet att varken kapitalism eller socialism förekommer i någon ren form. Det finns alltid undantag. Vi måste utveckla de demokratiska och socialistiska rörelser som existerar inom det kapitalistiska systemet.

Det som slagit mig är likheten mellan Wrights *real utopia* och den svenska socialdemokratins blandekonomi, kanske främst som den formulerades och delvis förverkligades på 1970-talet under inverkan av bland annat strejkerna i Norrbotten som beskrivs i Sara Lidmans *Gruva*.

Wright refererar mycket riktigt till Meidners löntagarfonder som skulle leda till att arbetarna successivt ökade det demokratiska inflytandet i kapitalismens bolag. Men när de skulle beslutas i riksdagen var till och med ledande socialdemokrater negativa. ”Löntagarfonder är jävla skit, men nu har jag baxat dem ända hit”, skrev Kjell-Olof Feldt på en lapp – och lät media fota den.

Men tänk om de förverkligats. Var hade vi stått då?

Wright konstaterar att kapitalets makt ökat under de senaste 30 åren vilket lett till miljöförstörelse, massfattigdom och multimiljardärernas maktövertagande i USA som nu kostar kanske 250 000 amerikaner livet. President Trump stoppar också USA:s bidrag till WHO.

USA sålde ut fångelserna till vinstdrivande kapitalister som fyllde dem med afroamerikaner, våldsutövandet till vinstdrivande vaktbolag och regeringsmakten till fossilkapitalet.

Sverige sålde ut folkets utbildning till vinstdrivande skolbolag och vården till vårdbolag, konstaterar han och hänvisar till Göran Thornborns *Kapitalet, överheten och vi andra*.

Men utvecklingen kan vändas. Coronapandemin visar att det är nödvändigt. Läs Erik Olin Wrights bok *Antikapitalism!* Den är också ett värdefullt underlag för de studiecirkel och vetenskapliga seminarier där det framtida samhällets utformning diskuteras.

